

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XIII. Quibus exemplis ducere suos Pastor debeat, in ijs imprimis,
quæ ad Dei cultum pertinent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

tuto locabit; aliàs nequaquam. Erigat denuo Templum illud, quod verba ipsius malè confuta, aut mores ad rationis normam non compositi, infelicer forsan everterunt. Assiduus deinceps sit in Dei verbo explicando, in admonendo, consolando, Sacramenta magna sedulitate cunctis administrando, quicumque illa desiderâint. Ferventibus apud Servatorem suum Jesum preceibus instet, ut sua ille manu reparare dignetur in sua Vineâ, quod ipse forsan, ranquam aper aut ferociens, aut injuriosus vastavit: & verbo, aggrediatur rem ferio confessione noxarum à primis confessionis annis repetita, imò etiam plurium dierum, sacris & spiritualibus exercitationibus impendendorum, secessu: inchoet, dico, omnibus præbere exemplum ferio Pœnitentis, plus quàm antea præverat exemplo noxiè audacis. Sic securus erit, de non concitanda in se divina Justitia fulminatrice, & de ejus supplicijs. *Quid decipit justos in via mala, in interitu suo corrumpet.* (n)

(a) *Dist. 8. c. Nemo* (b) *l. 4. Revel. c. 32.*
 (c) *S. Greg. hom. 17. in Ev.* (d) *S. Th. 2. 2. q. 43. ar. 1. ad 4.* (e) *Jer. 50. 10.* (f) *Os. 1.* (g) *Isid. l. 2. Epist. 21.* (h) *Cantip. l. ap. c. 2.* (i) *Ezech. 21. 25.* (k) *11. q. 3. c. Præcipue* (l) *Gen. 19.* (m) *Euseb. hom. 10. ad Mon.* (n) *Prov. 28. 10.*

*****

CAPUT XIII.

Quibus exemplis ducere suos Pastor debeat, in ijs impijs, quæ ad Dei cultum pertinent?

TRia spectare debet Pastor, magistro Angelico, in Gregi suo animatam

se præbeat normam operationum laudabilium. *Quadam*, ait ille, *videtur ad Deum, quadam ad Præmum, quadam ad se.* Cum præinde hæc quoque omnia spectare debeat Pastor, hunc libellum evolvens, ordinetur primo.

L

Religio prima est in ceterarum virtutum Moralium choro (etsi hic tantum numerosus) nec ullam sequitur, præter solas tres, quas Theologica dicitur. (b) *His cedit*, quia ipse non solum sine habeat Deum, ut habet etiam Religio, sed etiam circa eundem versatur in cunctis suis actibus; Aquilam videtur, in solem semper rectâ oculis dirigentium. Præcedit reliquas omnes, quia si ipsa non in cunctis suis actibus ad Deum versatur, sicut Theologica, præcedat tamen, quod post Deum omnes creatas omnes est præstantius, cultum sequamur, divina ejus & excellentissimæ Majestati debitum. Et adhuc illa cultum ordinat totum hominem, ut actibus suis proprijs, quos elicitos dicitur, aut reliquarum virtutum minori, & subdito agmini imperatis. Hoc unum ita est, decet Pastorem ante omnia libere agere, ut gregi suo Religionis Magister ac Doctor, non verbositate sed & exemplis. *Tu eris Populo in his quæ ad Deum pertinent.* (d)

Et ut rem à primis principijs deducamus, supponendam virtutem Religionis speciem quodammodo esse iustitiam, ductu & imperio servamus Deo, quæ ipsi conveniunt omnia, si tantum quantum ipse mesetur (id quod facit)

SEGNE
 CONCISSIONES
 INIURICIE
 Pœnitentia
 Confessio
 Parochi

zates nostras excedit) saltem quousque istæ se porrigunt; ea agendo præstandoque erga ipsum, quæ & parte una testentur infinitam magnitudinem, quæ emittet, (e) parte verò alterâ subjectionem, ac servitutem, quâ nos ipsi agnoscimus esse devinctos. Sunt autem actus isti duplicis generis, ut eos Sanctus Thomas distinguit, cujus est omnis hæc doctrina: interni alij, ceterorum principes, externi reliqui, prioribus subordinati. (f) Interni sunt adorationes spirituales, orationes, obsecrationes, omnisque alij affectus pii, diversæ omnino sortis, & cuilibet aliâ satis jam perspecti. Externi sunt adorationes, corporis gestibus exhibitæ, Psalmodia, Sacrificia, Oblationes, & alij generis ejusdem, quibus Ritus Sacri constituuntur. In omnibus autem his actibus, cujusdemque sortis sint, præcedere gregem suum Pastor debet, si modò vult, ut hic ipsum imitando sequatur. *Antecæ vadit, & oves illum sequuntur.* (g) Quare res ipsa postulat, ut imprimis & crebrâ librorum Asceticorum lectione, & attenta Meditatione eorum quæ legerit, concipiat Pastor summam divinæ illius Majestatis æstimationem, uti & sanctitatis, meritorum ac Miserationis Christi Jesu, & officiorum, quibus ille nostrâ causâ nunquam non fungitur; virtutum item omni comparatione majorum sanctissimæ Virginis: necessitatis, quæ ejus tam potenti patrocinio egemus; ut & illius, quo juvare causam nostram possunt beati Cælestes alij, Dei amici; ut similem æstimationem omnium horum imprimere, alique inculpere suorum animis possit; id enim

ni fiat, quam tandem & quam distinctam figuram exprimet sigillum debile, & cui non nisi superficie tenus impressum sit, quod deberet exprimere? Hoc autem agendo animabitur, quod in virtute Religionis internum, & magis præcipuum est.

Ad externa dein quod attinet, perpendendum est, quòd etsi Deus sit Dominus rerum planè omnium, & dominio quidem ex omni parte perfectissimo: *tua sunt omnia*; sunt tamen aliqua, quæ ipse præ alijs suo cultui destinavit: atque hæc, nisi cum gravi Dei injuria deesse partibus Religionis volumus, intacta omnino ipsi servanda ac præstanda sunt. Ut *Æternus*, omnium temporum ac momentorum Dominus est: plurimos tamen dies hominis permittit arbitrio, quibus commodo suo laboret: sacros tantum & festos sibi servat. Ut *Immensus*, Dominus est locorum omnium: ceteris tamen mortalium habitationi relictis, sola sibi Tempa vendicat. Ut *Creator*, Dominus est hominum omnium & singulorum; quin & bonorum, quæ possident, omnium, omnium fundorum, fructuum omnium, & quidquid eorum bono ipsemet produxit. Et tamen, si homines spectemus, eos tantum retinet, qui ejus obsequio aut Ordinis sacerdotalis, aut Votorum, quæ Religiosa appellamus, nexu consecrati sunt. Si autem externa attendamus bona, non alia ex his sibi servat, quam illos reditus, illam suppellectile, illa alia dona, speciali fidelium suorum studio ac voluntate ipsi dedicata. Hæc autem jura omnia, ut quod æquissimum est, intacta Deo ser-

ventur, oportet Sacerdotem præire Populo exemplis aspeçtabilibus; si enim Navis magna lentè in itinere progreditur, quam illa post se trahit, scapha velociùs non curret.

II.

Hinc ad dies Sacros quod attinet, certum est debere Pastorem, ut antiquissimus Ecclesiæ mos fert, die Dominico eos promulgare, nequis ignorantiam prætere possit, quando illos cum populi offendiculo non servat. (h) Et quamquam, cum gravis quædam causa id exegerit, permittit suis Pastor possit, ut horum dierum aliquo necessarijs laboribus defungantur, sciendum tamen, id rite atque ordine non fieri, cum ad magistratum sacrum altiore, Episcopum inquam, accessus patet. (i) Neque, cum hic abfuerit longiùs, in Pastoris potestate est hoc generatim permittit, sed tantum in casibus singulis, qui acciderint: qui præterea prudenter attendit, ne ubi dierum sacrorum observatio viget, eam ipse suâ indulgentiâ remittat; ubi verò minùs accuratè servare illos mos est, sensim suos intra fines eam libertatem cogere laboret; suaviter tamen potiùs, quàm asperè, & summo jure utendo, magis monendo, quàm minando. (k) Quæ est generalis ratio abusum quosdam communes abrogandi. Proinde ubi dubia, & non manifesta fuerit laborandi necessitas, id agat, quod dictabit prudentia; magis tamen ad benignitatem, quàm rigorem propendendo: idque hanc ob causam, ut qui ejusmodi die laboraverit, id potiùs agat ob gra-

tiam laborandi, legitima auctoritate factam, quàm proprio arbitrio, ab eo, qui quid fas esset, vel nesciebat, vel non curabat, arrogatam. Expedio præterea, ut quàm sæpiùs pro Concione Pastor Populo inculcet, quàm æquam, & rectæ rationi consentaneam sit, quia si Iustitiæ; ne auferatur Deo ullus ex precorum dierum numero, quos per annum decursum suo ipse cultui servavit, ut tanto dein largiùs benedicat laboribus reliquorum, qui numero tanto maiorem hominù emolumentis concessi sunt. Sed qua fronte, quæ dicta sunt, ille faciat Pastor, qui ijs, qui Ecclesiæ commode laborant, permiserit, ut etiam diebus sacris laborent, eo solùm titulo, quod laborent pro Ecclesiâ? hic sanè titulus solus non sufficit. Unde debet Pastor pari ipse legem, quam ad amissionem servati ab alijs. *Patere legem, quam ipse tuleris.* (l) Boni Ducis est, Davidem imitari, qui ut ad ferendam suam militiam animaret, quo omnis exercitus rite se gerere disceret. (m) effudit aquam tum ardentem concupitam, tum, cum iam propè labris illam contigisset. *Nolo habere, sed libavit eam Domino.* (n) Quasi autem præter cessationem à laboribus, quod est nihil contra eorum sanctitatem agere, adjungenda etiam sunt aliqua, & Religionis opera diebus ejusmodi exercenda, quomodo exiger Pastor, ut ad hoc magno numero & studio constent Populus, si ipse in ijs deficit; imò vix per se in Sacro aliò se confert, & vel venatione, vel ludo, vel convivijs, & alijs similibus oblectamentis tempus transigit, semper conditione Pastoris malè decentibus, diebus

autem sacris quam maxime? Discet magis Populus exemplo Pastoris relinquere Ecclesiam, & ejus loco accedere tabernas publicas, trivia, choreas ac saltus; nec enim sperandum est minores cervos naratu superaturos flumen, quando dux ceterorum ripas otiosus obambular.

III.

Ad Tempa deinde quod attinet, omni studio ac ardore laborandum est Pastori, ut ibi locorum quam religiosissimè colatur Deus (sicut par est Principem suo in Palatio præquam alibi observari) & ante omnia inde exulet otiosa garrulitas, colloquia & negotia profana, tumultus, joci, indecora alia, sacris legibus sibi locorum vetita; atque hæc etiã est reverentia, quæ omittendo quæ non decent, exhibetur. (6) Cui jungenda est altera, quæ exercitet locis illis sacris propria, & quibus illa sit destinata. Hæc autem quâ ratione obtinere possit Pastor, qui ex eorum esset numero, qui per Templum aperto etiam capite liberè & nullo respectu obambulant, perinde ac si Templum servire sibi vellent pro ampla aula, quam in angustiis suis adibus desiderant: si ex numero illorum, qui in ipso Temple (quod tamen Aulae Cælestis velut vestibulum est) liberius colloquuntur, & garrunt, quam id facerent in officina alicujus fabri, aut figuli? aut si ex illis, qui horarum Canonicarum pensum ad fores Templi persolvunt, identidem alternando colloquia, nunc cum Deo, nunc cum transeuntibus; illorum semivultorum more, qui secundam lucida,

R. P. Segneri Infirmis Parochi.

quæ habent intervalla nunc aliquid profanis, mox pro infanis agunt? An hoc esset, speculum se constituere imitationis pro illis, qui nondum edocti rationem colendi in locis sacris Dei, ex solo Pastoris sui aspectu eam deberent condiscere?

Ad alterum quod spectat, quam æstimationem vult Parochus, ut de Corona sanctissimæ Mariæ, per repetitas salutationes Angelicas texenda, subditi concipiant, si advertant, quod quoties id ipse cum suis facit, præ quovis alio, Cursoris instar veredarii, properet, semper ad ejus finem anhelus? An vult, ut eorum è vultu & oculis in ea corona texenda tener quidam pietatis sensus eluceat, cum ejus ne umbram quidem in Parochi sui vultu unquam notarint? frustra est hæc sperare. Aquilarum pulli, teneri etiamnum, vires omnes ad volandum contendunt, sed cum volantes præit mater. Quod si etiam inter se accusantium confessiones excipiendas assideret quis, ut nonnulli assolent, vestitu decurrato, qualis venatoris est, hinc tabacci pixide, inde stabello auræ refrigerandæ instructus, quam is vellet venerationem inde formati Sacramenti tam prodigiosi, quale est Pœnitentiæ? Quantâ etiam erga divinissimum Eucharistiæ Sacramentum reverentiâ eorum animi implerentur, si dum illam Sacerdos accumbentibus ministrat, nunc in hunc, nunc in illam, curiosum obtutum defigeret? An is defiderat, quemquam ad epulum illud accedere ritè præparatum, aut suis ante precibus, aut pœnalibus peractis operibus, si videat Parochum ad se apud Sacerdotem

M rem

sem alium accusandum, ipsum sacrificij peragendi tempus expectare, & non semel stantem, & jam sacris indutum vestibus retro altare confiteri, perinde ac si hic demum habitus reum deceret? Enimvero hoc esset exemplo suo non reverentiam tantorum Mysteriorum, sed eorum contemptum, & ludibrium docere.

Deinde si ipsos Templorum muros omnis ornatus ac splendor decet, illius Majestatis reverentiâ, quâ plena sunt, quid tandem esset videre illos, non nudos, quod citra reprehensionem esset, sed opertos pulvere, denigratos, squalore obritos, & locatos nonnunquam non araneis tantum, sed & hirundinibus, ut suos ibi nidos impediende construant? An sacro quodam horrore & reverentiâ loci sacri, attoniti quodammodo stare poterunt subditi, si illum stabulis suis non multum ab similem viderint? Idem dicendum, si viderint vestes sacras tam malè factas, tam malè custoditas, ut profanis citra ullam controversiam & ornatu & pretio cedant; multo que magis, si ipsa Divorum lypšana aut serventur in cistis, quas corraserint tineæ; aut prostent in Altaribus sine lumine, sine cultu, sine ornatu, quae ea vel tantillū distinguat à squalidis olliū receptaculis hominum plebeiorum. Nec tamen hæc sunt maxima negligentia & incuria Parochorum argumenta, si enim & sacra Pixides, & Calices, & pannialtaris ac calicum linei, & omnia alia sacrificantium suppellex (quam inter præcipuè sunt Instea Christi corpori subalterni solita) tam sit sordida, tam

immunda, ut peregrinus aliquis prolo religiosior Sacerdos sine ostendi divini Numinis metu ipsi non stineat, quomodo vult tandem Parochi ut majori divini mensam reverentiam populus prosequatur, quam sanctam mesticam? Præterea dum supplicem ad loca sacratiora Populus ducit, libentius garrere ac ridere Sacerdotum quam de plebe quemlibet, aut contra sese subducere, ne cui cedere cogit cum quo de loco priore ipsi contentus est, quostandem pietatis erga funditus has sacras sensus & igniculos etiam poterit? Et quamquam defectus non alij, non minùs memorandi, ut non procumbere in genua, cum de paræ salutandæ signum are campo ter de die datur, imò ne curare quod ut hoc signum detur; non meminit Dei, nec cum ad mensam accubant bene precando, nec gratias vel vota persolvendo, cum à summo cibo largitur; Noxarum condonationes seu indulgentias nullo loco ducit, dum nec ipse Pastor, quæ istæ requirunt, paratè peragi à suis curat, aut ignorat, aut eorum obtinendarum desperationes quamquam, dico, hæc & similia peccata prope non pertineant ad cultum Deo in Templis debitum, non tamen non etiam summè dedecent eum, qui quod loco esse deberet *Currus Israel*, & *Angeli eius*. (p) Sic ut non solum ad Calicem hat subditos, ut Auriga, monentur docendo, sed ut eos etiam doceat exemplo, tanquam Currus.

IV.

Quod denique ad personas Divorum

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
POENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA

pertinet, dubium non est, quin incumbat Parocho, curare ut hæc, siue præsens ipse sit, siue absens, à subditis reverenter habeantur: cum ad eos maximè, qui gradu supra ceteros eminent, pertineat, minores magno amore protegere. (g) Hoc autem quâ ratione obtineretur, si gradu & dignitate superior perpetuis rixis dissideret ab inferioribus, contumelijs eos afficeret, de ijs detraheret, & sine tantillum quidem in ratione cum ijs agendi officijs; humanitatis à quocunque Laico distingueretur? Cupio equidè, ut manu una tubam Pastor teneat, instar Gedeonis, contra tam varios Ordinis Clericalis contemptores; sed ubi alterâ in manu fax est; hæc sine non proffigantur Madianitæ; Quid hic sibi loquendi modus vult? Non satis est aliorum loco invehi in Laicos, eos reprehendere, rusticitatem exprobrare: oportet simul splendere exemplo, ostendendo factis ipsis, quomodo personæ Deo consecratæ sint tractandæ. Solus clamor terribit neminem. Sic etiam ut subditi volentes lubensque satisfaciant legatis pijs, & bona fide solvant decimas, primitias, proventus, & cuncta illa, quæ Parocho Dei personam referenti debentur; res postulat, ut Pastor ipse quoque magnâ curâ ac diligentia satisfaciat obligationibus offerendi Sacrificia, aut efficiendi, ut ab alijs offerantur, prout consuetudo tulit: in ipso sacratio catalogum earum obligationum proponendo, ne quis de fide & cura ambigat. Sic tueri licebit Christo Servatori jura omnia, quæ ut Reparator noster ab unoquoque nostrum sibi comparavit, dum ceteris nor-

ma ostenderetur, hæc jura præstandi, Primi calis motu circumaguntur orbis inferiores, ut nemo nescit: non tamen sequerentur hi, nisi illud præcederet, Pastori verba non sufficiunt: opera desiderantur. Id enim si fiat, quomodo implebitur, quod Deus Populo suo promissit, cum dixit: *Erunt oculi tui videntes Preceptorem tuum?* (r) Professores in Scholis publicis, siue Sacra istæ, siue profanæ sint, si loquuntur, partes muneris sui omnes implent. Non ita se res cum Præceptoribus Ecclesiæ habet. Videri isti etiam magis debent, quam audiri: hi enim non docere solum Christianam plebem debent; sed etiam movere. Quomodo autem movebunt, si factis verba non respondeant? *Sacerdos qui in Regno calorum vult esse magnus.* (sic B. Petrus Damiani asseruit) *fit in Populo prævius, ut quod voce se sequentibus dicitur, primus ipse vivit operibus impleat.*

(a) 1. ad Tim. c. 4. l. 3. (b) S. Tho. 2. 2. q. 82. art. 3. (c) S. Th. 2. 2. q. 81. a. 1. ad 1. C. ar. 4. ad 1. (d) Ex. 16. (e) S. Th. 2. 2. q. 60. ar. 30 in c. C. 2. 2. q. 61. ar. 5. ad 3. (f) S. Th. 2. 2. q. 81. a. 7. C. q. 84. ar. 2. (g) Io. Io. 4. (h) dist. 3. de Consecrat. c. Pronuntiandum. Barb. de offic. Cur. c. 10. (i) Suar. de Relig. 10. l. 1. c. 23. Aror. Instit. 2. p. 1. c. 20. q. 6. (k) dist. 4. 4. c. Cotimesationes. Possen. de offic. Cur. c. 12. (l) c. Cum omnes de Constitut. (m) Ambr. in Apolog. Dav. (n) 2. Reg. 23. 16. (o) Trid. sess. 22. de obser. C. evit. V. Barbosa de offic. Cur. c. 13. Suar. de Relig. 10. l. 1. c. 1. (p) 4. Reg. 2. 13. (q) dist. 88. c. Defensores 6. q. 10. c. Sacerdotes (r) 4. 30. 20.

MS (H) 54

M 2

CA.